

Борисенко О. В.
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут”

ПРО ЯКІСТЬ ОСВІТИ ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті проводиться аналіз деяких механізмів, які використовуються під час дослідження рівня якості освіти та впливають на процеси підвищення якості.

Ключові слова: ефективність праці, якість освіти, моніторинг якості освіти, рейтингові показники.

Освіта сьогодні є головним постачальником технічних і наукових спеціалістів на ринок праці. А високоякісна і конкурентоспроможна освіта – це головна мета будь-якого освітнього закладу.

Національний технічний університет України “КПІ” є одним із провідних вузів в тому числі і за рахунок впровадження цілої системи заходів з метою надання найбільш ефективної освіти найвищої якості майбутнім фахівцям різних напрямків.

Однією з важливих складових якості освіти є ефективність праці науково-педагогічного персоналу університету. Тому в Національному технічному університеті України “КПІ” декілька останніх років функціонує автоматизована система по визнанню ефективності праці кожного науково-педагогічного працівника (далі НПП) університету, де критерії якості оцінюються за нормативною шкалою в 1000 балів. Кожний НПП оцінюється за трьома напрямками:

- I. Навчально-методична робота (23 позиції з відповідними балами)
- II. Науково-інноваційна робота (37 позицій)
- III. Організаційно-виховна робота (26 позицій).

Викладач, який буде просто відпрацьовувати свій аудиторний час, не розвиваючись в професійному плані (участь в конференціях, наукових семінарах, видання наукових статей, тощо), реально не зможе набрати мінімальну кількість балів. Підсумки рейтингової оцінки викладачів обговорюються на кожній кафедрі, приймаються відповідні рішення.

Це однозначно впливає на підвищення ефективності та результативності професійної діяльності НПП, забезпечує підвищення мотивації ефективності праці в умовах здорової конкуренції.

Відповідно до значення індивідуального рейтингу НПП на рівні університету вирішуються питання щодо премій, надбавок, присвоєння почесних звань – “Викладач року”, “Викладач-дослідник”, “Молодий викладач-дослідник”, “Краща кафедра” із відповідним матеріальним заохоченням, приймаються рішення щодо продовження контракту з НПП і визначення його терміну. Результати рейтингування викладачів впливають на формування штатного розкладу, розподілу навчального навантаження у новому навчальному році, затвердження індивідуальних планів роботи викладачів [1, с. 2].

Кожного року запроваджується модернізована РСО (рейтингова система оцінювання) НПП (систематично збираються пропозиції стосовно вдосконалення системи).

Працює формула “Чим вище професійність викладача, тим вища якість підготовки фахівців”.

В 2008 році за рішенням Вченої ради НТУУ “КПІ” було створено Навчально-методичний комплекс “Інститут післядипломної освіти” (ІПО), до складу якого увійшли Український інститут інформаційних технологій в освіті та Інститут перепідготовки та підвищення кваліфікації (на базі Міжгалузевого інституту післядипломної освіти – МІПО). У кожного НПП з’явилась можливість підвищити свою кваліфікацію, прослухавши курси по цілому ряду навчальних програм. Так, наприклад, “Комп’ютерна грамотність викладача. Базовий рівень” (аудиторні заняття – 48 годин, самостійна робота – 24 години), мовні курси тощо. Проводять заняття висококваліфіковані фахівці. Один раз на п’ять років курси для НПП безкоштовні, тобто в цей самий рік або на наступний рік провчитись за програмою підвищеного рівня можна, але вже на комерційній основі. Випускникам курсів підвищення

кваліфікації видається свідоцтво про підвищення кваліфікації державного зразка (при успішному захисті випускної роботи).

В 2005 році наказом Ректора НТУУ “КПІ” було створено Інститут моніторингу якості освіти Національного технічного університету України “КПІ”, який є базовим навчально-науковим структурним підрозділом НТУУ “КПІ” з питань незалежного моніторингу якості підготовки фахівців в НТУУ “КПІ” та з питань доуніверситетської підготовки (Ліцензія МОН України: Серія АВ№048905 від 22.06.2006).

Попередньо, починаючи з 1992 року, проводились системні дослідження, на базі яких були закладені науково-методичні засади комплексного моніторингу якості підготовки фахівців. Зокрема, дослідження проводились у таких напрямках:

– вивчення природи формування залишкових знань та розробка методів комплексного моніторингу якості залишкових знань, як одного з найважливіших показників якості навчального процесу, і стратегій системного керування якістю навчального процесу;

– вивчення впливу факторів складної природи на процеси накопичення та дисипації знань;

– формування банку діагностичних завдань з фундаментальних, професійно-орієнтованих, фахових та гуманітарних дисциплін, розробка відповідних діагностичних технологій;

– вивчення міждисциплінарних процесів накопичення та дисипації знань студентів;

– створення інформаційних технологій неперервної системно-комплексної діагностики якості підготовки фахівців;

– розробка методів соціологічних досліджень якості підготовки фахівців на основі аналізу відгуків ринку праці;

– розвиток і вдосконалення системи доуніверситетської підготовки [3, с. 9].

Основними завданнями Інституту є створення спільно з профільними кафедрами та департаментом навчальної роботи НТУУ “КПІ” науково-методичних засад та технологій моніторингу якості вищої освіти, організація та проведення систематичного незалежного моніторингу якості підготовки фахівців в НТУУ “КПІ” та формування на цій основі рекомендацій щодо покращення усіх складових навчального процесу; організація та проведення систематичного ректорського контролю залишкових знань; проведення цілеспрямованої освітньої, навчальної, наукової, методичної, профорієнтаційної та інформаційної діяльності у сфері доуніверситетської підготовки [2].

Інститут моніторингу якості освіти Національного технічного університету України “КПІ” має три підрозділи:

1. Центр тестування та моніторингу знань.

2. Відділення моніторингової вищої школи.

3. Факультет довузівської підготовки.

Основні напрямки діяльності Інституту:

I. Моніторинг якості освіти (створення банку даних з діагностики якості навчального процесу; формування банку даних незалежних експертів; проведення фундаментальних і прикладних досліджень з питань моніторингу якості освіти; розробка та впровадження нових технологій та методик моніторингу якості освіти; інформаційна підтримка самоаналізу діяльності НТУУ “КПІ” з питань якості освіти при підготовці до процедур зовнішнього контролю; розробка та проведення заходів щодо створення системи забезпечення якості освіти відповідно до вимог державних стандартів освіти, критеріїв та показників національної та європейської систем акредитації, та міжнародних процедур визнання освітніх програм).

II. Освітня діяльність (організація та проведення навчального процесу, розробка планів і програм в системі доуніверситетської підготовки; розробка ефективних процедур пошуку та відбору талановитої молоді для вступу до НТУУ “КПІ”; проведення спільно з профільними інститутами та факультетами комплексних олімпіад).

III. Науково-методична та науково-дослідна діяльність (проведення науково-методичних та аналітичних досліджень з питань моніторингу якості освіти; розробка та

впровадження ефективних освітніх технологій та методик в доуніверситетській підготовці; аналіз та узагальнення вітчизняних і зарубіжних науково-методичних досягнень у галузі адаптивних систем тестування, нових технологій навчання; участь в організації та проведенні університетських, національних та міжнародних науково-методичних конференцій, симпозіумів, семінарів, нарад тощо, за основними напрямками діяльності Інституту; розробка та видання посібників, підручників, методичних матеріалів).

IV. Професійно-орієнтаційна діяльність (розробка критеріїв та впровадження у практику методик виявлення здібностей та обдарувань учнів, вироблення обґрунтованих рекомендацій щодо вибору ними майбутньої професії; залучення найбільш обдарованої учнівської молоді до дослідницької роботи на базі профільних кафедр НТУУ “КПІ”; вдосконалення форм співпраці з мережею загальноосвітніх шкіл та навчальних закладів I та II рівнів акредитації з метою відбору на навчання найбільш обдарованої молоді; видання та розповсюдження рекламних матеріалів щодо традицій і досягнень НТУУ “КПІ” та його підрозділів в освітній, науковій та міжнародній діяльності) [2].

Комплексний моніторинг як форма ректорського контролю якості підготовки фахівців за спеціальностями університету проводиться таким чином, що за рік моніторингом охоплюється всі академічні групи даної спеціальності відповідного курсу. На даний час було вже проведено XII турів комплексного моніторингу якості підготовки фахівців у НТУУ “КПІ”, в кожному із яких охоплено більше трьох тисяч студентів.

Ректорським контролем охоплюються наступні блоки дисциплін:

- а) фундаментальні дисципліни;
- б) інформатика;
- в) іноземна мова;
- г) професійно-орієнтовані дисципліни;
- д) фахові дисципліни.

За результатами кожного туру комплексного моніторингу по кожній спеціальності університету визначається індекс якості підготовки фахівців, складовими якого є:

- результат ректорського контролю залишкових знань студентів;
- індекс якості дипломних робіт;
- індекс якості підготовки фахівців за результатами соціологічних опитувань ринку праці;
- накопичувальний індекс якості підготовки фахівців за результатами попередніх турів.

Результати моніторингу та персоніфіковані результати ректорського контролю по кожному студенту передаються Інститутом моніторингу якості освіти на відповідні кафедри для аналізу та проведення певних заходів, підсумкові матеріали моніторингу публікуються. Департамент навчальної роботи та департамент економіки та фінансів визначають за розробленою методикою обсяги матеріального заохочення кафедр, які за результатами комплексного моніторингу посіли перші місця, а Департамент навчальної роботи разом з комісіями Методичної ради університету проводять комплексну перевірку кафедр, які за результатами комплексного моніторингу зайняли останні місця і заслуховують їх звіт на засіданнях Вченої і Методичної рад університету [3, с. 10]. Виявити недоліки в роботі, вчасно усунути можливі прорахунки та здійснити відповідні заходи з удосконалення якості підготовки фахівців – головна мета таких перевірок.

Аналіз результатів проведених турів моніторингу виявив основні системні закономірності процесу накопичення та зберігання знань студентами і на цій основі було вироблено науково-методичні рекомендації по формуванню комплексу дій з керування якістю навчального процесу.

Використання соціологічного інструментарію є одним із елементів моніторингу якості вищої освіти. Фахівцями Науково-дослідницького центру прикладної соціології “Соціоплюс” НТУУ “КПІ” проводяться дослідження з використанням кількісного (репрезентативного соціологічного опитування з використанням анкетування) та якісного методів збору інформації, які зокрема демонструють відповідність знань випускника НТУУ

“КПІ” з його спеціальності сучасному реальному стану виробництва та бізнесу (“повністю відповідають”, “швидше відповідають”, “швидше не відповідають”, “взагалі не відповідають” як варіанти). Відповідно до року дослідження складаються порівняльні діаграми, які дають можливість робити висновки щодо рівня якості знань випускника.

Система моніторингу забезпечує безперервне відстеження діяльності освітньої системи та прогнозує її розвиток, але тільки при об’єднанні зусиль професорсько-викладацького складу освітнього закладу, адміністрації, студентства можна отримати дійсно конкурентоспроможну і дійсно якісну освіту.

Використана література:

1. Головенкін В. П. Київський Політехнік. – № 27. – від 16.09.2010.
2. Режим доступу : <http://kpi.ua/monitoring>
3. Ясінський В. В. Матеріали шести турів комплексного моніторингу якості підготовки фахівців в НТУУ “КПІ”

Борисенко О. В. Про качество образования и механизмы его исследования.

В статье анализируются некоторые механизмы, которые используются при исследовании уровня качества образования и влияют на процесс повышения качества.

Ключевые слова: эффективность работы, качество образования, мониторинг качества образования, рейтинговые показатели.

Borysenko O. V. On the quality of education and mechanisms of it's investigation.

In the article it is analyzed some mechanisms used in the investigation of quality level of education and which have influence on the processes of quality increasing.

Keywords: efficiency of work, quality of education, monitoring of quality of education, ratings indexes.

Вассалатій Ю. В.

**Кіровоградський державний педагогічний університет
імені В. Винниченка**

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено аналіз проблем організації самостійної роботи студентів з використанням технологій дистанційної освіти. Розглядаються різні форми самостійної роботи і можливості їх реалізації в дистанційному курсі на базі Moodle.

Ключові слова: самостійна робота, процес навчання, дистанційна освіта, інформаційно-комунікативні технології, Moodle.

Використання кредитно-модульної системи навчання при організації навчального процесу передбачає послідовне та ґрунтовне опрацювання студентами навчального матеріалу, розбитого на окремі модулі як логічно завершені частини теоретичних знань і практичних умінь з певної навчальної дисципліни. На кожен модуль відведена певна кількість кредитів, в яких вимірюється обсяг навчальної роботи. Студенти, готуючись до різних видів занять повинні швидко орієнтуватися в сучасному потоці навчальної, наукової та методичної інформації, вміти її аналізувати, критично осмислювати, виділяти основні аспекти, логічно структурувати, і цим самим демонструвати вміння самостійно здобувати та поповнювати власні знання.

Нові тенденції в освіті спрямовані на використання новітніх технологій навчання, зокрема дистанційного, починаючи зі школи. Дистанційне навчання цілком ґрунтується на самостійній навчальній роботі студентів та цілеспрямованому керівництві нею викладачем.

Метою статті є дослідження можливостей використання технологій дистанційної